

Protokoll fört vid pleniföredragning

Regeringskansliet

Allmänna byrån, Rk1

Närvarande

VT - HJ - TE - AH-J - AH - FK - AR - CW

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

L a n t r å d

Veronica Thörnroos

Föredragande

Vicelantråd

Harry Jansson

Protokollförare

Förvaltningschef

Dan E Eriksson

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 14

Överfört från enskild föredragning 6.4.2020:

Statsrådets kanslis begäran om utlåtande gällande skärpningar i villkoren för gränstrafiken vid den västra och norra gränsen samt på Åland.

ÅLR 2020/2719

47 Rk1

Landskapsregeringen beslöt avge utlåtande enligt bilaga 1.

Bilaga 1

Statsrådets kansli
Mikko.koskinen@vnk.fi
Elina.normo@vnk.fi

Hänvisning
 Er begäran

Kontaktperson
 Dan E Eriksson

Ärende
**SKÄRPNINGAR AV GRÄNSÅTGÄRDerna
 OCH EN FÖRLÄNGNING AV DEM**

**Ålands landskapsregerings formella ställningstagande rörande
 skärpningar i villkoren för gränstrafiken vid den västra och norra
 gränsen samt på Åland**

Allmänt

Enligt 18 § p 12 Självstyrelselag för Åland hör hälso- och sjukvården till landskapets lagstiftningsbehörighet medan beredskap inför undantagsförhållanden enligt 27 § p 34 Självstyrelselagen för Åland hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Även smittskydd hör till rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § p 29 Självstyrelselagen för Åland, dock så att de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna i landskapet ska skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag (30 § p 9 Självstyrelselagen för Åland).

Landskapsregeringen framhåller vikten av ett nära samarbete mellan rikets myndigheter och landskapsregeringen under undantagsförhållandena eftersom många åtgärder som vidtas av rikets myndigheter får långtgående konsekvenser för Åland inom områden som i normalfallet hör till åländsk lagstiftningsbehörighet. Landskapsregeringen betonar att många konsekvenser för Åland är sådana som är svåra för riksmyndigheterna att förutse utan ett nära samarbete med åländska myndigheter särskilt där Åland har egen lagstiftningsbehörighet.

Landskapsregeringen framhåller i sammanhanget att rikets myndigheter vid utövande av sin lagstiftningsrätt, även under undantagsförhållanden, ska iaktta grunderna för den åländska självstyrelsen och Finlands internationella förpliktelser i fråga om självstyrelsen (särskilt NF:s beslut samt Ålandsöverenskommelsen) så att den åländska självstyrelsen säkerställs.

Endast nödvändig trafik vid landgränserna tillåts (inre gränser)

Landskapsregeringen konstaterar att enligt förslaget till riktlinjer ska alla som anländer till Finland över de inre gränserna förutsätts hålla sig i förhållanden som motsvarar karantän under 14 dygn. Undantagna från dessa är personal inom den prehospitala akutsjukvården, räddningsväsendet samt personal inom godstrafik. Landskapsregeringen konstaterar att undantaget inte verkar gälla de experter från utlandet som behövs för att upprätthålla den globalt sett kritiska produktionen av utrustning för hälso- och sjukvården på Åland. Landskapsregeringen anser därför att **undantaget ska utvidgas/förtydligas** så att det även omfattar dessa personer, vars vistelse på Åland alltid understiger två veckor (arbetar vanligtvis 1-14 dagar). Däremot kan dessa personer sannolikt arbeta under karantänliknande förhållanden, dvs utan närmare kontakt med andra personer.

Aspekter som gäller den åländska hälso- och sjukvården

Epidemiologisk grund för beslutet

I bakgrundspromemorian anges under ”Bedömning av gränsåtgärderna och en förlängning av dem att ”När det gäller Åland är den kumulativa incidensen på det sätt som beskrivs i denna promemoria 23,4, medan incidensen i de områden i Sverige som ligger närmast Åland har stigit så högt som 112 och 64,4. Det kan konstateras att incidensen i Nyland, som ligger till grund för begränsningen av trafiken mellan Nyland och övriga Finland, är 68,7.”

På Åland finns nu 9 bekräftade fall av Covid19, vilket motsvarar en kumulativ incidens på 30/100 000. Detta är betydligt lägre än Stockholm och vissa angränsande svenska regioner, men det är samtidigt högre än i andra svenska regioner från vilka Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) rekryterar vårdpersonal. Dessutom finns det stora variationer inom de svenska regionerna, med betydligt högre incidens i storstäder och tätbefolkade områden än i glesbygd. De flesta av de i Sverige boende läkare som regelbundet arbetar inom ÅHS är verksamma vid mindre sjukhus i Sverige eller inom privat vård där Covid19 inte handläggs. Vissa är pensionerade. Få arbetar vid storsjukhus i storstadsregion, där smittrisken är störst för sjukvårdspersonal.

Landskapsregeringen bedömer därför att risken att föra in smitta till Åland via vårdpersonal från Sverige inte är signifikant högre än risken att personal från riket för smittan till Åland, särskilt inte om personalen är verksam vid storsjukhus i riket där Covid19 patienter behandlas. Det finns således ingen tydlig epidemiologisk grund för att sätta all sjukvårdspersonal som kommer från Sverige i 14 dagars karantän. Särskilt mot bakgrund av att hälso- och sjukvårdspersonal fortsättningsvis får pendla mellan Nyland och resten av Finland (enligt uppgift från överinspektör vid polisstyrelsen Maria Hoikkala).

Landskapsregeringens förslag är i stället att ÅHS, vid behov med landskapsläkaren hjälp, gör en individuell bedömning av varje enskild vårdpersonal och endast använder personal för vilken risken bedöms som låg. ÅHS kan även föreslå åtgärder som att personen strikt undviker sociala kontakter en tid innan avresan, samt under resan till Åland. Alla uppmanas redan nu att undvika offentliga utrymmen på färjorna och i stället boka hytt ombord.

Konsekvenser för hälso- och sjukvården på Åland

Fjorton dagars karantän innebär i praktiken att inga läkare kan komma från Sverige och arbeta vid ÅHS. För närvarande finns inget skriftligt avtal finns med Åbo om att ersätta utebliven personal från Sverige. Däremot finns en muntlig överenskommelse om att 12 olika anestesiologer skulle kunna komma till Åland en vecka åt gången. ÅHS påpekar emellertid att det behöver säkerställas att sådan personal har specialistutbildning som innefattar intensivvård (ej endast anesthesiologi för operationsverksamhet). Samtliga anestesiologer från Sverige som arbetar inom ÅHS har sådan dubbelkompetens.

Utöver mycket goda kunskaper i svenska språket är det också viktigt att personal har god kännedom om lokala förhållanden. Personal från Sverige som är inplanerade för arbete inom ÅHS kommande veckor har alla arbetat på Åland i flera år och har mycket god lokalkännedom och kan alla lokala rutiner.

De läkare som arbetspendlar till Åland från Sverige är oerhört viktiga för att få sjukvården på Åland att fungera. De är dessutom inkörda med ÅHS rutiner och arbetsmetoder varför de kommer att vara ytterst svårt att ersätta. Utebliven vårdpersonal hotar inte endast vårdkvaliteten och överlevnadschansen för Covid19 patienter på Åland. Det får konsekvenser även för övrig intensivvård samt flera andra verksamhetsområden där ÅHS är beroende av specialister från Sverige, t.ex. inom barnmedicin, förlossningsvården, gynekologi, och kirurgi. **Landskapsregeringen yrkar därför på att karantänsreglerna för denna grupp av pendlare lyfts bort så att verksamheten kan fortsätta.**

Landskapsregeringen har noterat att även EU-kommissionen har gått ut med rekommendationer om att inte stänga landsgränser för hälso- och sjukvårdspersonal, vilket borde beaktas då de nya riktlinjerna om skärpningar i villkoren för gränstrafiken antas.

Prehospital akutsjukvård

Landskapsregeringen anser inledningsvis att det är positivt att förslaget har utformats så att ambulanshelikopters personal undantas från regeln om 14 dagars karantän, vilket möjliggör att den verksamheten kan fortgå.

Landskapsregeringen vill dock framhålla att av totalt 35 helikoptertransporter under veckorna 11-13 skedde 16 stycken till Uppsala universitetssjukhus. Om förslaget till riktlinjer ska tolkas så, att inga åländska patienter får flygas till Sverige, måste plats beredas för dem på sjukhus i riket. Det rör sig bl a om specialistvård inom kardiologi, akut neurologi och neonatologi (särskilt vård av prematura). Landskapsregeringen önskar ett klagörande på denna punkt.

Dessutom önskar landskapsregeringen framhålla att det är ytterst viktigt att flygtrafiken mellan Åbo och Mariehamn fortsätter, eftersom cancerpatienter får behandling i Åbo och är beroende av flygtransporten. Om gränserna stängs är det dock inte säkert att Air Leap, ett privat bolag som landskapsregeringen har upphandlat flygtrafik av, kommer att upprätthålla trafiken. Detta medför att om persontrafiken på fartyg samtidigt upphör kommer det inte att finnas någon möjlighet för personer att ta sig till Åland från Sverige, varken för helikopterpiloter eller annan sjukvårdspersonal.

L a n t r å d

Veronica Thörnroos

Vicelantråd

H a r r y J a n s s o n

Harry Jansson